

Корнієнко О. В.,

*кандидат психологічних наук, доцент,
кафедра соціально-гуманітарних дисциплін
ПВНЗ «Київський медичний університет»
м. Київ, Україна*

НАВЧАЛЬНО-ОСВІТНЯ ПРОГРАМА «ПСИХОСОМАТИЧНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ НА МЕЖІ СТОЛІТЬ» (ТЕОРЕТИКО- МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ЕМПІРИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ)

Мета підготовки матеріалів для участі у конференції включає декілька особистих чинників. *Перша* – бажання підтримати значну подію I Міжнародну науково-практичну конференцію Таврійського національного університету до 160 річниці народження В. І. Вернадського. *Друга* – поширити особисті напрацювання теоретико-методологічного та емпіричного спрямування у якості викладача, науковця, дослідника на прикладі різних навчальних накладів України. *Третя* – привернути увагу учасників конференції на значимості двох провідних рубрик запланованої конференції: «*Особливості впливу сучасних засобів фізичної культури та рекреації на здоров'я людини*» та «*Удосконалення комплементарних/альтернативних методів (народної і нетрадиційної медицини) в оздоровчих практиках*». Тому, вважаємо за доцільне процитувати доречні слова Weber P., які узгоджуються з ідеями двох вищезгаданих рубрик конференції: «Здоров'я це рівновага між індивідуумом і оточуючим середовищем... є проблемою свідомості і розумного способу життя кожного окремо, гармонії розуму та почуттів».

Зміст включених матеріалів для конференції є реальним внеском автора як викладача, науковця «Основ валеології» 1994–1997 років в Українському гуманітарному ліцеї Київського національного університету імені Тараса Шевченка на прикладі нижченаведеної програми. [1, с. 127–132].

Теоретико-методологічні положення

1. Філософсько-психологічні, релігійні аспекти сприйняття, відчуття людьми різних народів світу, національностей, вікових категорій проблем здоров'я, хвороби, проміжного стану.

Дослідження ідей здоров'я періоду античності, Середньовіччя, епохи Відродження, Просвітництва та сучасні досягнення науки про хворобу, проміжний стан та здоров'я.

2. Визначення поняття *об'єкт навчально-освітньої програми*: пошук шляхів діагностики, корекції, розвитку, підтримання психосоматичного здоров'я учнівської молоді у структурі навчального процесу Українського гуманітарного ліцею Київського національного університету імені Тараса Шевченка та діяльності центру здоров'я ліцею.

Предмет програми: дослідження здоров'я «*практично здорових учнів*» (через виділення понять здоров'я, проміжного психосоматичного стану, хвороби як першоджерел формування науки про здоров'я).

3. Інтегративні принципи діяльності центру здоров'я та програми «*Психосоматичне здоров'я дітей на межі століть*» в Українському гуманітарному ліцеї.

3.1. *Цілісності* біопсихосоціальної моделі розуміння здоров'я, проміжного стану, хвороби.

3.2. *Системності* максимального врахування та включення об'єктивних і суб'єктивних факторів у діяльності моделі: центр здоров'я – навчальний процес – соціальне оточення – учень.

3.3. *Єдності теорії та практики* теоретико-методологічних й емпіричних (прикладних) чинників для обґрунтування: гіпотези, мети, завдань, структури, етапів реалізації, інтерпретації експериментально-дослідницької роботи та впровадження результатів у практику навчально-виховної роботи ліцею.

3.4. *Безперервності та систематичності* діяльності центру здоров'я й відповідної програми протягом трьох взаємопов'язаних етапів (першого, другого, третього років навчання в ліцеї), інтелектуально-просвітницької та оздоровчо-рекреаційної діяльності учнівської молоді, педагогічного колективу, батьків.

3.5. *Послідовності «семи етапів»* функціонування та впровадження розробленої програми в центрі здоров'я ліцею:

другий – профілактика; третій – розвиток; четвертий – формування; п'ятий – корекція; шостий – навчання; сьомий – підтримання психосоматичного здоров'я учнівської молоді, кураторів академічних груп, викладачів, батьків.

3.6. *Індивідуально-психологічної орієнтації* центру здоров'я, розробленої програми і моніторингу успішності навчання з урахуванням стану психосоматичного здоров'я, можливих проявів девіантної поведінки (соціальна поведінка, яка характеризується ознаками відхилення від норми, а саме: проституція, алкоголізм, наркоманія, токсикоманія, намагання позбавити себе життя, сексуальні збочення тощо).

3.7. *Всебічності та наукової об'єктивності* дослідження здоров'я, хвороби, проміжного стану як універсальних та особливих понять

з урахуванням впливу національних, міжкультурних, етнічних, географічних, екологічних, кліматичних, біологічних та соціальних чинників. Ми відстоюємо походження сучасного стану досліджуваної проблеми здоров'я людини як інтернаціонального феномена, який притаманний будь-якій народності країн земної кулі. Наша позиція в навчанні та ознайомленні учнів, педагогічного колективу, батьків орієнтується на пошук найбільш ефективних оздоровчо-просвітницьких, профілактичних програм як минулого, так і сучасного стану розвитку науки про здоров'я для збереження багатонаціонального генофонду населення України.

4. Виходячи з висунутих принципів, впровадження розробленої програми «Психосоматичне здоров'я молоді України на межі століть» має включати: поетапне засвоєння знань, умінь, практичних навичок для формування, розвитку, корекції відповідної мотивації поведінки з метою підтримання психосоматичного здоров'я учнів, викладачів, батьків гуманітарного ліцею на першому, другому, третьому курсах з урахуванням майбутньої фахової орієнтації.

РОБОЧИЙ ПЛАН ВИКЛАДАЧА

Перший рік навчання

Вступна частина

1. Дослідження медико-фізіологічного, психофізіологічного та індивідуально-психологічного рівня здоров'я учнівської молоді.

2. Виділення реабілітаційних груп ліцеїстів з відхиленнями у стані здоров'я: психоемоційної сфери; серцево-судинної; шлунково-кишкового тракту; вади постави, зору, опорно-рухового апарату; респіраторні, інфекційні захворювань та інші можливі порушення.

3. Організація оздоровчо-профілактичних процедур у структурі навчального процесу та діяльності центру здоров'я: фізіотерапія, ароматерапія, фітотерапія, дієтологія. Систематичне ведення паспорта здоров'я із зазначенням набуття навичок самоаналізу, самоспостереження за динамікою психосоматичного здоров'я протягом навчального року.

4. Прищеплення навичок особистої гігієни як важливого компонента людської культури та формування особистості.

5. Ознайомлення ліцеїстів з основними принципами й методами профілактики інфекційних захворювань, дитячого травматизму, нещасних випадків, отруєнь і дорожньо-транспортного травматизму.

6. Медико-фізіологічні, психофізіологічні, педагогічні аспекти статевого життя та виховання ліцеїстів, ознайомлення з принципами профілактики венеричних захворювань і СНІДу, аномальної статевої поведінки, вагітності та ранніх абортів.

7. Проведення систематичного валеологічного моніторингу стану здоров'я учнів і порівняльного аналізу успішності навчання в системі: учень – батьки – куратор – викладачі-предметники – центр здоров'я – адміністрація.

Учасники I Міжнародної науково-практичної конференції Таврійського національного університету до 160 річниці народження В. І. Вернадського мають можливість самостійно продовжити аналіз запропонованої програми, а саме зміст *«Другого року навчання Головний етап вивчення предмета програми»* у монографії [1, с. 127–132] та поширити інформацію для зацікавлених науковців-викладачів працюючих у відповідному напрямку. Особливості викладання *«Прикладного етапу засвоєння та впровадження практичних знань у повсякденне життя ліцеїстів, педагогічного колективу, батьків»* доступно описані у спільній публікації Корнієнка О. Тихонової О. [2, с. 28] про *«Впровадження індивідуально-психологічної трикомпонентної методики навчання елементам масажу (класичного, східного, само- і взаємомасажу)»*. Заслуговує на увагу о знайомство з текстом автореферату та кандидатської дисертації [3, с. 26].

Список використаних джерел:

1. Корнієнко О. В. Безпека життєдіяльності та підтримання психосоматичного здоров'я молоді : монографія. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. С. 127–132.

2. Индивидуально-психологические особенности личности при использовании различных методик массажа для профилактики артериальной гипертензии : метод.реком / сост. А. В. Корниенко, А. Я. Тихонова. К., КГИФК, 1990. 28 с.

3. Корнієнко О. В. Індивідуально-психологічна діагностика при розробці програм збереження здоров'я (на матеріалі кризисного періоду життя) : автореф. дис. ... канд. психол. наук. К., 1994. 26 с.